I Sympozjum Historia Elektryki

Gdańsk, 29-30 czerwca 2015

40 LAT KIERUNKU STUDIÓW „ELEKTROTECHNIKA" NA POLITECHNICE KRAKOWSKIEJ

Zbigniew PORADA[1], Marek REJMER[2]

Politechnika Krakowska, Wydział Inżynierii Elektrycznej i Komputerowej
1. tel.: 12 628 2639 e-mail: zporada@op.pl
2. tel.: 12 628 2632 e-mail: mrejmer@wieik.pk.edu.pl

Streszczenie: Politechnika Krakowska, która w roku 2015 obchodzi 70-lecie swego istnienia, w początkowym swym okresie nie prowadziła kształcenia studentów na kierunku – elektrotechnika, ale już wówczas od roku 1945 była tam Katedra Elektrotechniki Ogólnej. W wyniku zmian organizacyjnych w roku akademickim 1975/76 na Politechnice Krakowskiej został utworzony Wydział Transportu, na którym rozpoczęto kształcenie studentów na kierunku – elektrotechnika (specjalność: *trakcja elektryczna*). W wyniku dalszych przekształceń w roku 1991 powstał Wydział Inżynierii Elektrycznej, który od roku 1997 nosi nazwę Wydziału Inżynierii Elektrycznej i Komputerowej. Aktualnie Wydział ten kształci studentów na 3 kierunkach: *elektrotechnika, energetyka* oraz *informatyka.*

Słowa kluczowe: kierunek studiów – elektrotechnika, trakcja elektryczna, Koło Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

1. OD KATEDRY ELEKTROTECHNIKI OGÓLNEJ DO WYDZIAŁU INŻYNIERII ELEKTRYCZNEJ

1.1. Katedra i Instytut Elektrotechniki

Politechnika Krakowska została utworzona w roku 1945 początkowo jako tzw. Wydziały Politechniczne Akademii Górniczej w Krakowie, składała się z trzech Wydziałów: Architektury, Budownictwa oraz Komunikacji. Już wówczas w roku 1945 na ówczesnym Wydziale Komunikacji została utworzona Katedra Elektrotechniki Ogólnej. Jej pierwszym kierownikiem i głównym organizatorem był zastępca profesora, inż. Marian Porębski. Funkcję tę sprawował on do roku 1947, a w latach 1948-50 stanowisko kierownika Katedry nie było obsadzone z powodu braku odpowiedniego kandydata [1].

W roku akademickim 1950/1951 kierownikiem Katedry Elektrotechniki został zastępca profesora mgr inż. Tadeusz Czayka, który jako absolwent i były pracownik Politechniki Lwowskiej zdawał sobie sprawę, że wykształcenie prawdziwego inżyniera jest niemożliwe bez odpowiedniej bazy laboratoryjnej, a takiej bazy nie było wówczas na żadnym z Wydziałów Politechnicznych. Podjął on więc intensywną działalność w celu zdobycia odpowiednich przyrządów i urządzeń, a także kierował pracami adaptacyjnymi pomieszczeń w budynku przy ul. Warszawskiej 24 przeznaczonych do celów laboratoryjnych tak, że w roku 1951 zostało uruchomione laboratorium przy Katedrze Elektrotechniki Ogólnej [1].

Katedra prowadziła zajęcia dydaktyczne przede wszystkim w ramach Wydziału Komunikacji (od 1951 r. – Wydział Mechaniczny).

W wyniku przeprowadzonych zmian organizacyjnych w roku akademickim 1972/73 Katedra została przekształcona w Zakład Elektrotechniki Przemysłowej, a z dniem 1 X 1974 r., decyzją Ministerstwa Oświaty, Szkolnictwa Wyższego i Techniki został powołany na Politechnice Krakowskiej Instytut Elektrotechniki i Elektroniki w strukturze Wydziału Mechanicznego [1].

Nowopowstały Instytut, oprócz prowadzenia działalności dydaktycznej i naukowo-badawczej, miał jeszcze za zadanie uruchomić działalność dydaktyczną na kierunku elektrycznym, elektronicznym, bądź telekomunikacyjnym, co w konsekwencji miało doprowadzić do powołania na Politechnice Krakowskiej Wydziału Elektrycznego.

1.2. Utworzenie kierunku studiów - Elektrotechnika

W roku akademickim 1975/76 decyzją Ministerstwa Oświaty, Szkolnictwa Wyższego i Technik z dnia 18 IX 1975 r. został utworzony na Politechnice Krakowskiej Wydział Transportu, na który decyzją władz Uczelni został przeniesiony Instytut Elektrotechniki i Elektroniki z Wydziału Mechanicznego. Pierwszym dziekanem tego Wydziału został prof. dr hab. inż. Zbigniew Lisowski (z Instytutu Pojazdów Szynowych) [1].

Wtedy też na Wydziale Transportu ogłoszono rekrutację studentów na specjalności:
- *Trakcja elektryczna* (na kierunku *elektrotechnik*a) oraz
- *Sterowanie ruchem* (na bazie elektroniki i telekomunikacji)

Pierwszy egzamin dyplomowy na specjalności *Trakcja Elektryczna* miał miejsce 26 III 1980 r., a w tymże roku dyplomy magistra inżyniera otrzymało łącznie 18 osób [2].

W 1988 r. Wydział Transportu został przekształcony w Wydział Inżynierii Transportowej i Elektrycznej, a pierwszym jego dziekanem został prof. dr hab. inż. Andrzej Pizoń.

W kadencji 1990-1993 dziekanem wybrano doc. dr hab. inż. Stanisława Szpilkę, który niestety zmarł nagle w sierpniu 1991 r.

Następstwem zmian kadrowych, jakie zaszły w Instytucie Elektrotechniki i Elektroniki, było przekształcenie z dniem 1 X 1991 r. Wydziału Inżynierii Transportowej i Elektrycznej w Wydział Inżynierii Elektrycznej. Pierwszym dziekanem tego Wydziału został prof. dr hab. inż. Andrzej Pizoń.

Do 1992 r. Wydział tworzyły dwa Instytuty: Elektrotechniki i Elektroniki oraz Organizacji i Techniki Transportu [2].

2. WYDZIAŁ INŻYNIERII ELEKTRYCZNEJ I KOMPUTEROWEJ

W roku 1997 decyzją Senatu Politechniki Krakowskiej nazwa Wydziału Inżynierii Elektrycznej została zmieniona na „Wydział Inżynierii Elektrycznej i Komputerowej”[3] i taka nazwa jest obowiązująca do chwili obecnej.

Rys. 1. Aktualne logo Wydziału Inżynierii Elektrycznej i Komputerowej Politechniki Krakowskiej [3]

W 1999 r. Wydział uzyskał prawa nadawania stopnia naukowego doktora nauk technicznych w dyscyplinie elektrotechniki, a pierwsza promocja doktorska miała miejsce 10 maja 2000 r. [2].

Wcześniej, do roku 1999 pracownicy Wydziału Inżynierii Elektrycznej stopnie naukowe doktora nauk technicznych zdobywali poza Politechniką Krakowską, a dotyczyło to 43 osób.

Wydział nie ma jednak praw nadawania stopnia doktora habilitowanego i dlatego też jego pracownicy taki stopień naukowy dotychczas zdobywali poza Politechniką Krakowską.

W latach 1999-2002 Wydział pozyskał grono nowych pracowników posiadających tytuł profesora oraz stopień doktora habilitowanego (absolwentów innych uczelni głównie AGH) i wówczas utworzono nowy Instytut Teleinformatyki, a w roku 2002 rozpoczęto kształcenie studentów na kierunku – *Informatyka*.

W roku 2006 w strukturze Wydziału Inżynierii Elektrycznej i Komputerowej znajdowało się 6 osobnych jednostek: Instytut Metrologii Elektrycznej, Instytut Elektromechanicznych Przemian Energii, Instytut Elektrotechniki Teoretycznej i Automatyki, Instytut Teleinformatyki oraz Zakład Technologii Informacyjnych i Samodzielne Laboratorium Informatyki Technicznej.

Kolejne zmiany w strukturze Wydziału miały miejsce w roku 2007, następnie w 2009 i ostatnie zmiany w roku 2013 i 2014. W wyniku tych restrukturyzacji aktualnie na Wydziale Inżynierii Elektrycznej i Komputerowej są trzy osobne jednostki: Instytut Elektrotechniki i Informatyki, Instytut Elektromechanicznych Przemian Energii oraz Katedra Automatyki i Technik Informacyjnych [2].

Aktualnie na Wydziale Inżynierii Elektrycznej i Komputerowej prowadzone są studia dwustopniowe stacjonarne (inżynierskie) i niestacjonarne (magisterskie).

Studia stacjonarne I stopnia prowadzone są na kierunku – *Elektrotechnika* oraz w zakresie *Informatyki* jak również *Energetyki* jako kierunek międzywydziałowy (przy współpracy z Wydziałem Mechanicznym). Studia stacjonarne II stopnia prowadzone są tylko na kierunku - *Elektrotechnika*.

Studia niestacjonarne I stopnia prowadzone są na kierunkach: *Elektrotechnika* oraz *Informatyka*, a II stopnia na kierunku *Elektrotechnika*.

W kadencji 1993-1996 dziekanem Wydziału wybrano prof. dr hab. inż. Tadeusza Sobczyka, który został ponownie wybrany także na kadencję 1996-1999. W kolejnych kadencjach dziekanami Wydziału zostali wybrani: na lata 1999-2005 (2 kadencje) prof. dr hab. inż. Adam Jagiełło, na lata 2005-2012 (2 kadencje) dr hab. inż. Piotr Drozdowski oraz na lata 2012-2016 prof. dr hab. inż. Adam Jagiełło.

2.1. Konferencje naukowe organizowane przez Wydział

W roku 1977 Instytut Elektrotechniki i Elektroniki zorganizował pierwszą konferencję naukową jako seminarium: "Problemy Trakcji Elektrycznej, Telekomunikacji i Sterowania Ruchem w Mieście i Regionie Krakowskim". Uczestnikami konferencji byli pracownicy naukowi i praktycy z różnych ośrodków w Polsce, m.in. z Warszawy, Krakowa, Radomia i innych. W czasie tej konferencji uznano za celowe dalsze organizowanie takich ogólnopolskich spotkań o charakterze naukowo-technicznym, w cyklu co dwa lub trzy lata i przyjęto ich nazwę "SEMTRAK" (od seminarium trakcji elektrycznej).

Konferencje SEMTRAK mają już obecnie ustaloną tradycję i renomę, a przy ich organizowaniu Wydział współpracował lub współpracuje m.in. ze Stowarzyszeniem Elektryków Polskich (SEP), Południową Dyrekcją Okręgową Kolei Państwowych w Krakowie, z Miejskim Przedsiębiorstwem Komunikacyjnym w Krakowie oraz z innymi instytucjami. Od kilkunastu lat w tych konferencjach biorą też udział pracownicy naukowi z zagranicy, m.in. z Węgier, Niemiec i krajów byłego Związku Radzieckiego.

W roku 2014 była zorganizowana już XVI Konferencja z cyklu SEMTRAK.

W roku 1987 Instytut Elektrotechniki i Elektroniki zorganizował wspólnie z towarzystwem "Pannonian Applied Mathematical and Mechanical Meetings" z Technicznego Uniwersytetu w Budapeszcie konferencję międzynarodową PAMMs poświęconą zastosowaniom matematyki w technice. Konferencje "PAMM" przez wiele lat były organizowane cyklicznie w Budapeszcie oraz poza granicami Węgier.

W roku 1997 z inicjatywy pracowników Wydziału Inżynierii Elektrycznej i Komputerowej zorganizowano w Krakowie, przy współudziale Krakowskiego Oddziału SEP, I-szą Krajową Konferencję Naukowo-Techniczną „Inżynieria Elektryczna w Budownictwie”, a następne Konferencje z tego cyklu odbywały się zwykle co 3 lata i w roku 2012 była to już V-ta Konferencja nosząca taka nazwę.

Przy współudziale pracowników Wydziału zorganizowano też Konferencje: *International Conference on Electric Machines* (Międzynarodowe Sympozjum Maszyn Elektrycznych – SME) w roku 2006 organizowane wspólnie z AGH (Katedra Maszyn Elektrycznych) oraz w roku 2014 pod patronatem Polskiej Sekcji IEEE, a ponadto w roku 2007 – *International Symposium on Diagnostics for Electric Machines, Power Electronics and Drives – SDEMPED 2007*.

3. KOŁO STOWARZYSZENIA ELEKTRYKÓW POLSKICH NR 75 PRZY POLITECHNICE KRAKOWSKIEJ

Koło Stowarzyszenia Elektryków Polskich (SEP) nr 75 powstało w roku 1975 przy Instytucie Elektrotechniki i Elektroniki na ówczesnym Wydziale Transportu Politechniki Krakowskiej [1]. Data jego powstania zbiega się z datą rozpoczęcia kształcenia na Politechnice Krakowskiej magistrów inżynierów elektryków o specjalności trakcja elektryczna.

Od tego czasu Wydział Transportu przeszedł wiele zmian i restrukturyzacji tak, że obecnie jest to już inny Wydział, który aktualnie nosi nazwę Wydziału Inżynierii Elektrycznej i Komputerowej. Pomimo tych zmian Koło SEP istnieje nieprzerwanie od roku 1975. Koło zrzesza członków zarówno spośród pracowników Wydziału Inżynierii Elektrycznej i Komputerowej jak i z innych Wydziałów i jednostek organizacyjnych Politechniki [1].

Główna działalność Koła jest skupiona na inspirowaniu działań w celu współpracy naukowo-technicznej z przemysłem, współorganizowaniu konferencji i seminariów naukowych, także na informowaniu o działalności Krakowskiego Oddziału SEP, jak również na organizowaniu konkursów na najlepszą pracę dyplomową obronioną na Wydziale Inżynierii Elektrycznej i Komputerowej. Prowadzona jest tez działalność w celu zyskiwania różnego rodzaju uprawnień SEP przez członków Koła.

Dotychczas funkcję prezesa Koła pełnili: kol. Stanisław Zbroja (1975-1980), kol. Janusz Lesiecki (1981-1983), kol. Marian Stachowicz (1984-1986) oraz kol. Marek Rejmer (od roku 1987 do chwili obecnej).

Wielu członków Koła wykazywało się dużą aktywnością pełniąc różnego rodzaju funkcje we władzach Krakowskiego Oddziału SEP i agendach Rady Zarządu Głównego (kol. Marian Pieczarka - wiceprzewodniczący Ośrodka Rzeczoznawstwa SEP oraz wiceprzewodniczący Komitetu ds. Doskonalenia Kadr Technicznych; kol. Jan Markielowski - przewodniczący Sekcji Trakcji Elektrycznej; kol. Marian Stachowicz - przewodniczący Komisji Szkoleniowej, kol. Stanisław Zbroja - wiceprzewodniczący Komisji Rewizyjnej; kol. Zdzisław Łuczywek - członek Centralnej Komisji Ochrony Elektrochemicznej przed Korozją, kol. Marek Rejmer - członek Zarządu Oddziału Krakowskiego przez kilka kadencji; kol. Zbigniew Porada - wiceprzewodniczący Ośrodka Rzeczoznawstwa SEP oraz członek Zarządu Oddziału Krakowskiego i członek Centralnej Komisji Historycznej; kol. Waldemar Zając - przewodniczący Sekcji Trakcji Elektrycznej).

Na początku lat dziewięćdziesiątych, z inicjatywy Zarządu Koła, powstało na Politechnice Krakowskiej oddzielne Studenckie Koło SEP (nr 33), z którym skupiające pracowników Wydziału Koło nr 75 stale współpracuje.

4. BIBLIOGRAFIA I ARCHIWALIA

1. Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki 1945-1995, opracowanie zbiorowe, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków 1995.
2. Materiały archiwalne PK, uchwały Rady Wydziału.
3. Materiały Archiwalne Politechniki Krakowskiej, uchwały Senatu PK.

40 YEARS OF DIRECTION OF STUDY "ELECTRICITY" IN CRACOW UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

Cracow University of Technology, which in 2015 celebrates 70 years of its existence, in the beginning it did not carry out the education of students majoring - electrical engineering, but then from 1945 there was a Department of Electrical Engineering General. As a result of organizational changes in the academic year 1975-1976 at the Cracow University of Technology was created Department of Transportation, which began training students in the field - electrical engineering (specializing in electric traction). As a result of further transformations in 1991 was created Department of Electrical Engineering, which since 1997 is known as the Department of Electrical and Computer Engineering. The Department currently educates students in 3 areas: electrical engineering, power engineering and computer science.

In 1999, the Department obtained the right to grant the degree of doctor of technical sciences in the field of electrical engineering. Since 1975, at the Cracow University of Technology is also active Wheels Association of Polish Electrical Engineers.

Keywords: field of study - electrical engineering, electric traction, wheel Association of Polish Electrical Engineers.